

KENEVİR YETİŞTİRİCİLİĞİ

KENEVİR YETİŞTİRİCİLİĞİ

Kenevir Yetiştiriciliği

Kenevir üst üste ekilebilir bir bitki olmasına rağmen bu durumda verim düşer. Hasat sonrası fazla artık bırakmadığından iyi bir ön bitkidir. Kuvvetli topraklarda tütünden sonra ekilmesi uygundur. Kenevir yetiştiriciliğinde en iyi ön bitki baklagillerdir. Kenevir her türlü ekim nöbetine girebilir.

1. Toprak Hazırlığı ve Ekim

Kenevir yetiştiriciliği için toprak hazırlığına sonbaharda başlanmalıdır. Öncelikle tarlada anız varsa bu anız toprağa karıştırılmalıdır. Daha sonra sonbaharda pullukla derin sürüm yapılmalıdır. İlkbaharda kenevir ekilecek olan tarlaya diskaro ve tırmık çekilerek iyi bir tohum yatağı hazırlanmalı ve toprak ekime hazır hâle getirilmelidir.

Resim 1: Toprak işleme

Ekimde kullanılacak kenevir tohumunun safiyeti yüksek olmalı, tohum taze olmalı, bitkinin alt kısımlarından tohumluk alınmalı (Bu tohumlar daha iridir.) ve tohumluk temiz olmalıdır.

- **Ekim zamanının belirlenmesi:** Kenevir ekimi bölgelere göre değişmekle beraber nisan ve mayıs ayları arasında yapılmalıdır.

Resim 2: Ekim sonrası çimlenme

KENEVİR YETİŞTİRİCİLİĞİ

- **Ekim şekli:** Ülkemizde ekim elle serpme ve makine ile yapılmaktadır. Elle serpme ekim fazla tohum kullanılması, tohumun aynı derinliğe düşmemesi, üniform bir çıkış sağlanamaması ve bakım işlerinin zor olmasından uygun değildir. Mümkün olduğunca makine ile ekime önem verilmelidir. Makine ekim yapıldığında uygulanan sıra aralıkları lif üretiminde 20-25 cm, tohum üretimde 30-40 cm olarak ayarlanmalıdır. Sık ekim lif kalitesinin artışına, seyrek ekim ise dallanmayı teşvik edeceğinden tohum veriminin artışına olanak sağlayacaktır.

Resim :3 Makine ile ekilmiş tarla

- **Kullanılacak tohum miktarı:** Ekimde kullanılacak tohum miktarı lif veya tohum üretimi amacına göre değişiklik gösterir. Lif üretiminde 6-9 kg/da, tohum üretiminde ise 4-5 kg/da tohum kullanılması iyi bir verim almak için idealdir.
- **Ekim derinliği:** Kenevir yetiştiriciliğinde ekim derinliği 2-3 cm olarak ayarlanmalıdır.

2. Bakım

Kenevir bitkisinde uygulanacak bakım işlemleri aşağıda anlatılmıştır.

- **Sulama:** Kenevir bitkisi yıllık yağışı 700 mm'nin üzerinde olan bölgelerde sulanmadan yetiştirilebilir. Bu miktarın altında yağış alan kurak bölgelerde 2-4 kez sulama yapılmalıdır. Kenevir özellikle ilk gelişme dönemlerinde suya fazla ihtiyaç duyar. Bu dönemde mutlaka sulama yapılmalıdır. Kenevir tarımı tohum üretimi için yapılıyorsa en az 4 sulama yapılmalıdır çünkü bitkilerin ileri gelişme dönemlerinde yapılan sulama, olgunlaşmayı geciktirir dolayısı ile tohum verimi ve kalitesi artar.
- **Gübreleme:** Kenevir bitkisi topraktan fazla besin maddesi kaldırır. Azotlu gübre başta olmak üzere ticari gübre uygulaması mutlaka yapılmalıdır. Kenevir yetiştiriciliğinde çiftlik gübresinin sonbaharda toprağa karıştırılmalıdır. İlkbaharda da ekimle birlikte azotlu ve fosforlu gübreler verilerek gübreleme

KENEVİR YETİŞTİRİCİLİĞİ

yapılmalıdır. Dekara 2-4 ton çiftlik gübresi verilmelidir. Dekara saf hâlde 8-12 kg azot gelecek şekilde amonyum sülfat veya amonyum nitrat ve 6-8 kg/da, saf fosfor gelecek şekilde süper fosfat gübresi verilmelidir. Kenevirde özellikle süper fosfat ve amonyum sülfat gübreleri sap ve lif verimini olumlu yönde etkiler.

Resim 4: Bakımı iyi yapılmış tarla

- **Çapalama ve yabancı ot mücadelesi:** Kenevirin en önemli bakım işlerinden biri de çapalama ve yabancı ot mücadelesidir. Kenevirde ilk çapa; bitkiler 5-10 cm boyuna geldiğinde, ikinci çapalama ise bitkiler 25-30 cm boya geldiğinde yapılır. Çapalama, bitkinin gelişimini artırır. Aynı zamanda yabancı ot ve parazit bitkilerle de mücadele edilmiş olunur. Kenevir bitkisinde seyreltme yapılmaz.

3. Hasat

Kenevir bitkisinde erkek ve dişi bitkilerin olgunluk zamanları birbirinden farklıdır. Erkek bitkiler dişi bitkilerden daha erken olgunlaşır. Erkek bitkilerde yaprakların dökülmeye başlaması ve sapın sararmaya başlaması olgunluk belirtileridir. Erkek kenevirler için en iyi hasat dönemi bu zamandır. Dişi kenevirlerde ise tohum olgunlaşması için erkek bitkilerin olgunlaşmasından 4-5 hafta daha beklemek gerekir.

Ülkemizde kenevir hasadı üç farklı yöntemle yapılabilir. Bu yöntemler:

- **Kastamonu yöntemiyle hasat:** Erkek bitkiler olgunlaşınca dişi bitkilerle birlikte elle sökülerek veya biçim makineleriyle saplar dipten biçilerek hasat edilir. Sapları kesilen erkek ve dişi kenevirler yan yana serilerek tarlada kurumaya bırakılır. Güneşlenme durumuna göre 10-15 gün içinde kuruyan saplar demetler hâlinde bağlanarak lif elde etmek amacıyla havuzlama işlemine tabi tutulur. Ancak erkek ve dişi kenevir saplarını ayrı ayrı demet yapıp ayrı ayrı havuzlamaya bırakmak daha yararlı olmaktadır çünkü erkek kenevir saplarından elde edilen liflerin kalitesi dişi kenevirlerden elde edilenlere göre daha yüksektir. Bu yöntemde tohum elde edilemez.

KENEVİR YETİŞTİRİCİLİĞİ

- **Gümüşhacıköy yöntemiyle hasat:** Erkek kenevirler dişi kenevirlerin olgunluğuna kadar bekletilir. Daha sonra hepsi birden hasat edilir. Bu hasat yönteminde erkek sapsuların hasadı gecikeceği için lifleri ve sapsuları sertleşir. Hasat edilen sapsular tarlada kuruduğu için ayrıca kurutmaya gerek yoktur. Dişilerden tohum alındıktan sonra erkek ve dişi sapsular birlikte veya ayrı ayrı havuzlanır.
- **Ünye-Fatsa yöntemiyle hasat:** Erkek kenevirler olgunlaşınca dişi kenevirlerin arasından elle çekilerek hasat edilir. Dişiler tohumları olgunlaşmaya kadar tarlada bekletilir ve tohumları olgunlaşınca hasat işlemi yapılır. Böylece dişilerin tohumlarından, hem erkek hem de dişilerin liflerinden en iyi şekilde faydalanılır.

Kenevir hasadı elle veya makine ile yapılır. Elle hasatta önceden tarlanın sulanarak toprağın tava getirilmesi gerekir. Aksi hâlde sapsular kolayca sökülmez. Elle hasatta orak ve tırpan kullanılarak da yapılabilir.

Resim 5: Elle kenevir hasadı

Makine ile hasat çayır veya orak makineleri ile yapılır.

Resim 6: Makine ile kenevir hasadı

KENEVİR YETİŞTİRİCİLİĞİ

Kenevirde lif tiplerinde 25-50 kg/da, tohum tiplerinde 80-100 kg/da tohum alınır. Sap verimi tohum tiplerinde 600-1000 kg/da, lif tiplerinde 1000-2000 kg/da'dır. Lif miktarı kısa boylu ve tohum tiplerinde 80-100 kg/da, lif tiplerinde ise 80-300 kg/da olur.

Resim 7: Hasat edilip öbeklenmiş kenevir bitkisi

4. Havuzlama Yapma

Kenevir bitkisinde havuzlama yöntemleri keten bitkisinde olduğu gibi yapılır.

- **Biyolojik havuzlama:** Biyolojik havuzlama yöntemi mikroorganizmaların dış pektini parçalayarak lif hüzmelerini sapın diğer dokularından ayırma esasına dayanır. Bu işlemde *Basillus comesii* ve *Basillus felsineus* bakterileri kullanılmaktadır. Biyolojik havuzlama iki şekilde yapılır.
 - **Çiğde havuzlama:** Bu yöntem oransal nemi yüksek ve zaman zaman yağış alan bölgelerde uygulanır. Keten sapsarı anız üzerine veya biçilmiş çayır üzerine serilir. Sıcaklık, rutubet ve mikroorganizmaların faaliyeti sonucu dış pektin parçalanır ve lif hüzmelere ayrılır. Bu tip havuzlama 1-3 ay sürebilir.
 - **Suda havuzlama:** Suda havuzlama; durgun sularda, kuyu sularında, betondan yapılmış havuzlardaki sularda, akarsularda ve fabrikasyon yöntemi ile yapılır. Havuzlama süresi üç gün ile üç hafta arasında değişir.
 - **Fabrikasyon yöntemiyle havuzlama:** Bu yöntem ülkemizde uygulanmamaktadır. Fabrikasyon havuzlamada uzunluğu 25-50 metre, genişliği 4 metre ve derinliği 2-2,5 metre arasında değişen U şeklinde özel yapılmış havuzlar kullanılır. Çapları 25-30 cm olan keten demetleri sandıklara dik şekilde ve üzeri bastırılarak havuzlara yerleştirilir. Ketenlerin uç kısmı yukarı, sap kısmı aşağı gelecek şekilde yerleştirilmelidir. Fabrikasyon havuzlama yöntemi 3-4 gün içerisinde tamamlanır. Kullanılacak suyun sıcaklığı 18-20 °C, pH değeri ise 5 olacak şekilde ayarlama yapılmalıdır.

KENEVİR YETİŞTİRİCİLİĞİ

- **Durgun suda havuzlama:**Bu yöntemin en yaygın şekli kuyuda havuzlamadır. Bu amaçla toprak içinde 1,5-2 m derinliğinde, yeterli genişlikte ve uzunlukta kuyular açılır. Keten demetleri kuyu içine yatay olarak yerleştirilir ve üzeri taşla bastırılır. Sonra kuyuya su doldurulur. Havuzlama süresi 4-7 gündür. Bu yöntemle temiz lif elde edilemez. Temiz lif elde edebilmek amacıyla beton havuzlar yapılabilir.
- **Akarsuda havuzlama:**Hasat edilmiş keten sapları nehir, dere ve çay gibi akarsularda da havuzlanabilir. Su hareketli ve sıcaklık düşük olduğundan akarsuda havuzlama durgun suda havuzlamaya göre çok uzun sürer. Akarsuda havuzlama işlemi yaklaşık 1-6 haftada tamamlanır.

Resim 7: Havuzlama işlemi

- **Kimyasal havuzlama** Kimyasal havuzlama yöntemine suni havuzlama da denir. Bu yöntemde %3'lük hidroklorik asit banyosu kullanılır. Havuzlama işlemi kısa sürede tamamlanmasına rağmen masrafı daha fazla olduğundan pek tercih edilmez. Havuzlama işlemi 2-3 günde tamamlanır. Havuzlama işleminden sonra keten demetleri açılarak sapların kuruması sağlanır.